

Томислав Маринковић

НЕВАЖНЕ МИСЛИ

ДОКАЗ

Они којима увек недостају докази о постојању Бога, или их не траже с довољно пажње и искренности, или затварају очи кад се примери сами наметну и покажу. Једном, на тераси сокобањског ресторана, песникиња која је час раније читала, надахнуто и топло, своје религиозне стихове незаинтересованим пролазницима на бањском шеталишту, показала ми је руком џиновски платан чије су жиле издизале и кидале асфалтну стазу. Види, рекла је, то дрво расте! Зар треба бољи доказ да Бог постоји?

НЕВАЖНЕ МИСЛИ

Понекад се јави потреба да се ослободим озбиљних размишљања.

Тешкоће су ионако свакодневне, мисли су често напрегнуте, претоварене бригама, а бриге немају другу сврху него да муче човека. Али, чак и те неважне мисли временом се узохولة, узимају нежељени правац, као да хоће да покажу да се и на њих може озбиљно рачунати. На

пример, кроз собу где пишем, из доње просторије, пролази димњак. Да би, преко таванице, избио кроз кров и ту, као осматрач, гледао на север према широкој равници, на јужну страну према планинском венцу Цера. То „пролази“, једна је од многих загонетки које ме прате, не да мира и држи ме у сталној запитаности. Димњак је сазидан циглом, омалтерисан, затим прекречен. Ако је приликом зидања, с правом, било речи о његовом расту и напредовању, сада би том зидарлуку и покретљивости требало да је дошао крај. Али димњак наставља да пролази кроз моју собу. Може ли неко да каже да не пролази? Та загонетка ме стално прогања, не умем да је себи објасним и једном заувек решим.

РУЖА

Кад хоћу да се подсетим на шта све личи ружин цвет, почнем да набрајам: Као превише руменила што се разлило преко крајева усана заљубљене и усплахирене девојке; као свежа крв која је, не зна се уз чију помоћ и како, образовала облик руже; као пламичак који се успузао уз стабаоце посуто трњем; као пурпурни корали, чије окружење личи на потонулу цветну башту на дну мора. Али, ређајући примере и настављајући да тражим поређења, све више се удаљујем од слике стварног цвета и више нисам сигуран како заиста изгледа ружа.

ОСЛУШКИВАЊЕ

Док сам лежао у хотелској собици, из суседне собе, од које ме раздвајао само трошан и ружан зид, зачуо сам продоран мушки глас:

– Уведи децу!

Ако неко тако одсечно каже „Уведи децу“, помислио сам, тај исти може да каже и „Нико да није писнуо!“

Тренутак касније, скоро од речи до речи, непознати човек је претећи поновио:

– Да нико није писнуо!

Потом је кратко време завладала тишина. Онда, мало смиреније и тише, огласи се неки пискави женски глас:

– Ја више не знам шта ћу са вама, све сам пробала али не вреди...

Тражио сам везу између тих мучних исказа и нисам је нашао. Није ни требало да покушавам. Грешка је што сам ослушнуо речи из суседне собе које се не тичу мене, па потом пожелело да чујем наставак и сазнам како ће се та чудна прича завршити. Најпре пажњу треба посветити особама које са нама живе унутар истих зидова, тек после тога, и тек ако се то од нас очекује, изван њих.

ЧИТАЊЕ НА ЈАВНОМ МЕСТУ

Моје најдубље осећање ми говори да су места песничких сусрета, песничке манифестације, па и књижевне вечери на којима се с посебним разлозима говори или чита поезија, мање-више, места негирања поезије. Тачније, места удаљавања од суштинског значења и природе поезије. Моје биће се томе опире, сваком јавном читању сопствених стихова прилазим са устезањем и чуђењем, осећам да сам издао изговорене песме. Можда мој отпор потиче од урођеног стида, нека у томе има мало истине, али, бар једним делом, мучнина коју осећам изазвана је другим, важнијим разлозима. Песме долазе из самоће, из удаљеног света, одазивају се с пуно поверења на мој позив. Пошто сам их наговорио, пристају да на листу папира започну свој усамљенички живот. После, када је међусобни тајни споразум склопљен, занемарујем њихову рањивост и предајем их суду јавности. Свест да је реч о издаји јавља се касније, пошто сам песме наглас прочитао у некој

библиотечкој сали, када се непријатност и штета више не могу поправити нити избећи.

ОЧИ

Кад бих се у сагледавању света искључиво ослањао на свој вид, видео бих само оно што виде моје очи, а то је мало. Свет тражи продубљено „гледање“, опажај целим бићем и, на неки нарочит начин, завиривање у наличје сваке ствари. Песник се не може без трунке сумње поуздати у свој вид, јер очи, на пример, виде чудо, иако чудо не постоји. Све што се на свету догађа природно је. Можда је чудно једино то што очи само делимично опажају свет.

СПОРЕДНА ЗАНИМАЊА

Док сам претраживао полице и фиоке ван употребе, одбацујући успут непотребне стварчице које су, прашњаве, годинама лежале затурене, пронашао сам кесу са једним клупчетом црне вуне. Моја мајка га је, ко зна када, ту одложила, верујући да ће га једном употребити. Поред клупчета, било је у кеси и неких извезених комада тканина, неколико калемова танког конца и смотуљак светлуцавих свилених трака. Мајка је умела да плете џемпере, чарапе, топле вунене капе... Знала је да шије на шиваћој машини, коју је покретала притиском стопала на педалу, као да на оргуљама свира неку мелодију са безброј сличних и дугих деоница. Била се извештила да боји испредену вуну и да на разбоју тка ћилиме, којима су застирани кревети и клупе о празницима и важним породичним датумима. Умела је да на земљи сазида заобљену пећ од парчади неупотребљене цигле, потом да је премаже и прекрије масом од јечмене плеве и густог блата. У њој је пекла румене лепиње са сиром које су у пећи добијале нарочити укус.

Тек данас разумем вечиту журбу која се у кући осећала од раног јутра. И домишљам се да су, тих давних година које почињу да личе на векове, женама на селу све те лепе и корисне радње биле само споредна занимања.

ТРАВА

Често одлазим на гробље. Тамо, на тој благој узвишици, све више је мојих блиских сродника. Обрадујем се кад затекнем подшишану траву око гробница, кад видим како напредују бокори густо збијених ружичастих цветића. Насупрот слике гомилице сивкастог пепела, који се одлаже у металну посуду после спаљивања покојника, слика уређене гробнице на неком осунчаном месту изгледа „живље“. Призор се, бар преко симбола, држи још увек неке лабаве везе са животом. У пепелу, међутим, нема ничег осим назначене узалудности постојања и вечног ништавила. Седећи на клупици, која је постављена наспрам споменика тако да се човек у миру може загледати у фотографије драгих бића, сетио сам се стихова песникиње Ане Ристовић, који поручују да је лепо, на тренутак, живети као трава. Слажем се, чак и ако се тренутак настави на вечност, правећи невидљиви навезак, лепо је.